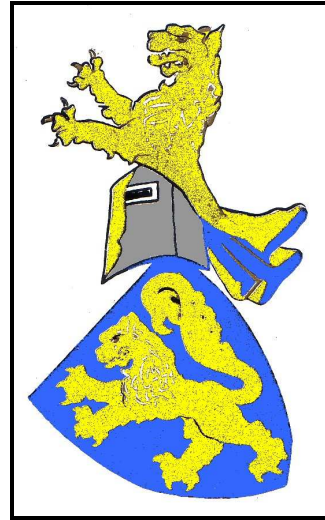

LŐRINTE

A LŐRINTE NEMZETSÉG GENEALÓGIÁJA

NEMZETSÉGI CÍMEREK

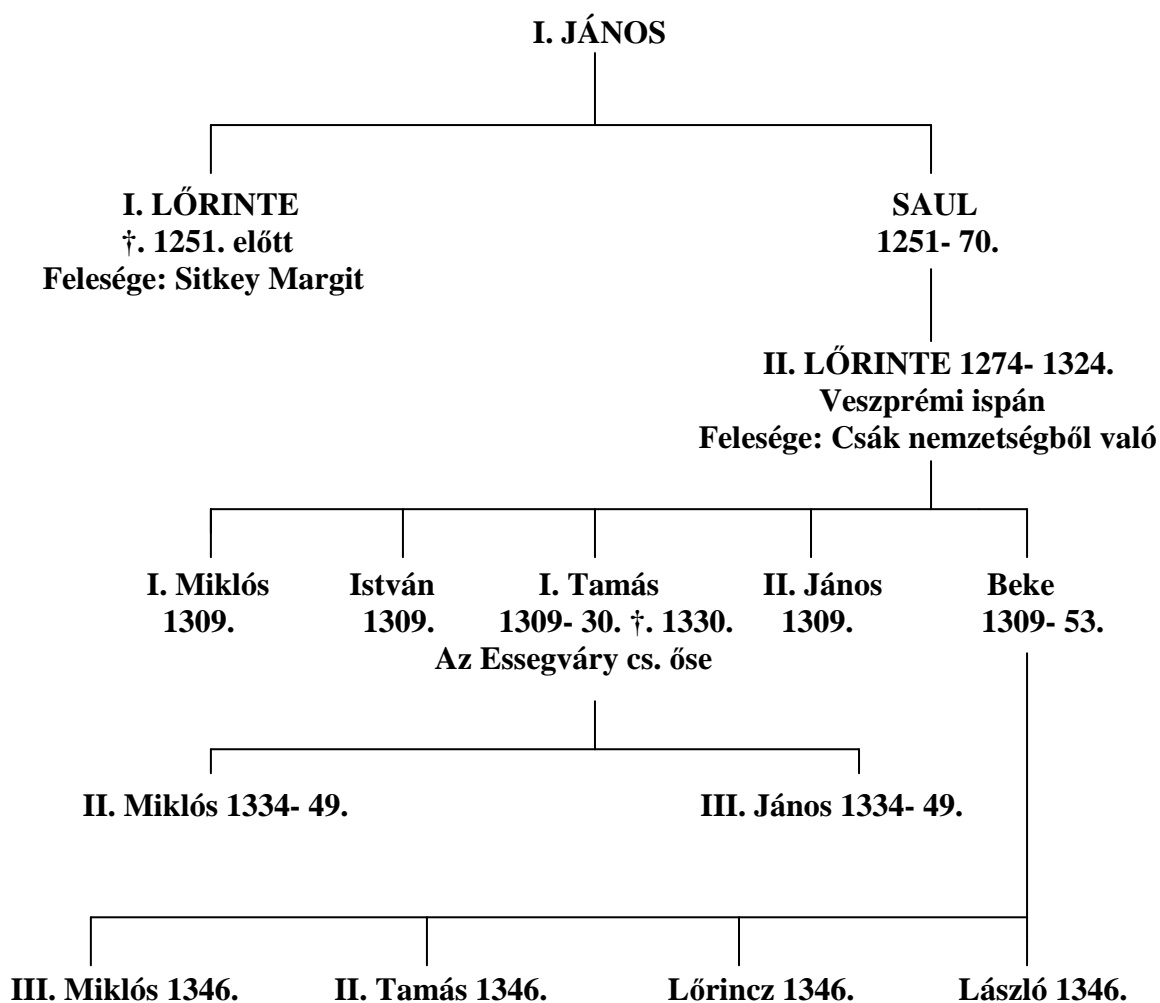
ESSEGVÁRY PECSÉT

IV. BÉLA KIRÁLY OTTOKÁR CSEH KIRÁLY V. ISTVÁN KIRÁLY

A LŐRINTE (LEURENTHE, LEURENTA, LAUREME) CSALÁD LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁJA LŐRINTE VONATKOZÁSÁBAN

**Veszprém megyei NEMZETSÉG. Ennek déli részén, Devecsertől keletre,
ma is ott van Kis- és Nagy- Lőrinte helység, e
NEMZETSÉG NÉVADÓ ŐSÉNEK EMLÉKJELE
E névadó ős a XII: században élt.**

A nemzetség első ismert tagja, Dedalus, 1236-ban Rátót Gyula országbíró kiküldöttje vala Vigánt Zala megyei falu határjárására. Vajon Dedalus egy személy-e azon Dedalussal, aki 1273- 76-ban zalai ispán vala?- bizonytalan. Az, hogy Benedek az 1274-76. években választott esztergomi érsek és testvérei Beke, István e Dedalus testvérei lennének hamisítványon alapszik?

I. Lőrinte 1251 előtt gyermektelenül hunyt el. Özvegyének hitbérét Saul hosszas per után 1251-ben fizette ki. Saul 1270-ben comes és fogott bíró némely Gyulakeszi és káptalan-tóti nemesek közt.

II. Lőrinte 1274-ben Zala megyében Vindornya- Szöllőstől nyugatra birtokos volt. 1279-ben a pannonhalmi apátságnak némely jószágait lefoglalva tartotta. 1299-ben a Veszprém megyei ispán vala, s ugyanekkor Beled nevű rokonának haláláért elégtételt nyer. 1301-ben az ő és fiainak szolgálói Csege, Potol és Gány nevű Somogy megyei (Bálványos és Ádánd körül eső) falvakban laknak. 1304 táján Kőszeghy János nádor, amiért nem csatlakozott hozzája, kegyetlenül megkínozta, lófarkon hurcoltatta, és várát elvette. Vára helyett új várat kapott, mert közeli atyafia (leánytestvérének fia?), Igmánd II. Miklós neki és fiainak adta Essegvárát, a hozzá tartozó Bánd, Billege, Tót-Vásony, Kis-Melked (Veszprém megye), Igmánd (Komárom megye), Zics (Somogy megye) falvakban levő birtokokat. Kikötötte ugyan Igmánd II. Miklós, hogy ha ő a Duna bal partján eső várát elvesztené, II. Lőrinte és fiai kötelesek legyenek neki Essegvárát és uradalmát visszaadni, de ebből nem lett semmi és Igmánd II. Miklós még 1345-ben is hiába követelte vissza az essegvári uradalmat. 1324-ben II. Lőrinte és fia I. Tamás bebizonyították, hogy két Ajkay házukat felgyújtotta, s elnyerték azok összes vagyonát. II. Lőrinte még később is élt, és állítólag 100 éves kort ért el.

I. Miklós, István, I. Tamás, II. János és Beke 1309-ben az essegvári uradalom ajándékozásánál fordul elő.

I. Tamás 1319-ben tiltakozik az ellen, hogy Gecse, Becse, Bánd, Szentgál, Németi, Szent-István, Billege, Tót- Vásony, Csepel, Vöröstó, Lőrinte, Padrag, Csolta, Tósok, Gyepes, és Csékút falvakban lévő birtokait a szomszédok pusztították. Ekkor és később I. Károly királynak nagyon hasznos szolgálatokat tett. 1330-ban a királyt a havaselyi hadjáratra kísérte el és ott esett el. (Károly Róbert egyetlen hódító szándékú hadjárata Basarab havasalföldi vajda ellen 1330-ban kudarcot vallott.)

II. Miklós és III. János 1334-ben atyjuk és nagyatyjuk érdemeiért Essegvár alatt és Billegén vámszedő jogot nyertek a királytól. 1343-ban özvegy anyjukkal együtt a Billegei vámot védik. 1349-ben a bakonybéli apátsággal perelnek. A padragi perben is említik őket.

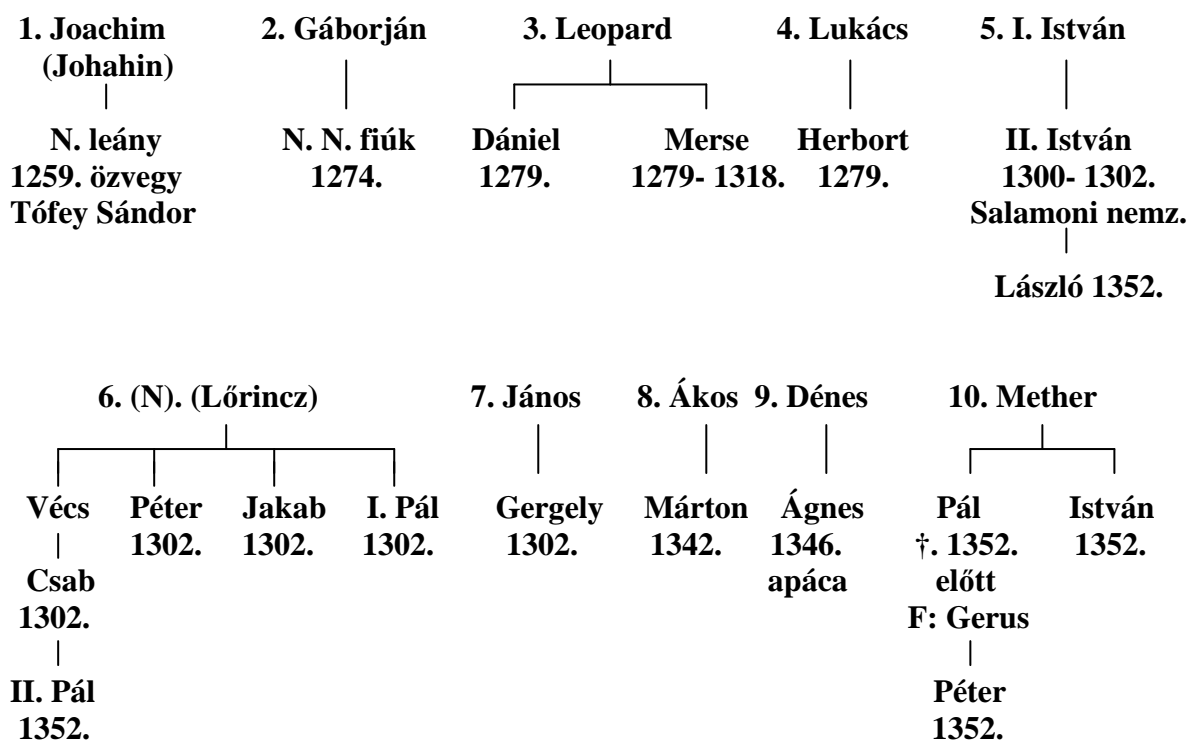
Beke 1342-ben sokat perelt a Veszprém- völgyi apácákkal, két ekényi, padrag határában eső földért, s a pert az apácák ügyvédjének ügyetlensége miatt elévülés jogán már csaknem megnyerte. Az ítéletet az országbíró már kimondotta az ő javára, ámde az apácák kérésére a király az ítélet végrehajtását, illetőleg a Beke és unokaöccsei részére ítélt perdöntő esküt felfüggesztette és perújítást engedett. Az új per folyamán az apácák oly bizonyítékokkal állottak elő, hogy a vitás földterületet az országbíró nekik ítélte, s ebbe 1346-ban maga Beke, unokaöccsei és fiai is belenyugodtak. Beke 1353-ban kapta meg Csák Domokostól anyja leánynegyedét.

III. Miklóst, II. Tamást, Lőrinczet és Lászlót a padragi perben sorolják föl.

I. Károly király és Havasalföldi hadjárata 1330. (Képes Krónika)

EGYES TAGOK:

Csak azon az alapon tartjuk őket Lőrinte nemzetbelieknek, mert

LŐRINTÉN LAKTAK

- 1. Joachim leánya 1259-ben Tófev Sándor özvegye volt, s 36 márkát kapott hitbére fejében.**
- 2. Gáborján fiai 1274-ben állítólag maguknál tartották az Ajkayak egyik szokott szolgáját.**
- 3. Leopard fiai, Dániel és Merse 1279-ben alsó-őrsi birtokukat eladják. Merse élt még 1318-ban is.**
- 4. Lukács fia Herbort, Leopard fiainak atyafia 1279-ben Alsó-Őrsön birtokos volt.**
- 5. I. István fia II. István, 1300-ban Gyula-Keszi Demeter fogott bírása vala a közte és a veszprémi püspök közt folyt perben. 1302-ben 4 márkáért megvett egy darab földet Lőrintén. Fia László, 1352-ben zálogba veszi Mether unokájának lőrintei birtokát.**
- 6. Vécs fia Csab, 1302-ben eladta 4 márkáért a fent említett földet. Legközelebbi atyafiai, Lőrincz fiai: Péter, Jakab és I. Pál beleegyeztek. II. Pál egy távol lakó rokonának vagyonát gondozta, de rosszul, s azért 1352-ben elvették azt tőle.**
- 7. János fia Gergely lőrintei birtokát 1302 előtt elzálogosította atyafiának Csabnak.**
- 8. Ákos fia Márton 1342-ben eskü társul volt kijelölve az Essegvári-ág mellé a padragi perben.**
- 9. Dénes leánya, Ágnes, 1346-ban Veszprém- völgyi apáca vala, és esküvel erősítette, hogy a Veszprém-völgyi monostor és a Lőrinte-nem Essegvári ága közt vitás padragi föld a monostort illeti.**

10. Mether fia Pál elszármazott Lőrintéről, s Egerben telepedett le, mint kereskedő. Lőrinte birtokának gondozását Csab fia Pálra hagyta. Ez azonban rosszul sáfárkodott és Mether fia Pálnak, később pedig az özvegyének semmi jövedelemről sem számolt. Ezért az özvegy 1352-ben kénytelen volt a birtokot visszavenni és II. István fiánál, Lászlónál zálogba tenni. A zálog kiváltására joga volt Mether másik fiának is.

A Lőrinte nemzetség kapcsolatai más nemzetségekkel:

Igmánd (Wigman) nemzetség Essegvári ága:

A legfontosabb ágának azért nevezzük, mert kétségtelen, hogy Veszprémtől nyugatra eső Essegvárt, régiesen Segvárt ez ág tagjai építették, s ennek tagjai vitték a legtöbbre, mind gazdagság, mind méltóság dolgában.

Ez ág I. Andrással (1233- 57) Farkas fiával kezdődik. Ez András már 1233 előtt tekintélyes, gazdag ember volt, s már 1233 előtt megvette Bánd, másképpen Seg helységet 120 márkáért, a Veszprémtől nyugatra eső Billegét 320, Tótvásonyt pedig 100 márkáért. Ugyancsak 1233-ban részt vett I. András az osztrák háborúban, s itt szerzett érdemeiért 1235-ben az Igmánd melletti Csanakon 5 ekényi földet kapott. Később I. András valami ok, talán V. István pártolása miatt Billegét és Tótvásonyt elvesztette, de fia:

I. Miklós (1253- 70), mindjárt V. István trónra lépte után az új királyhoz sietett, s okleveleit előmutatván, az elvett jószágokat visszakapta, s azokban magát 1273-ban IV. László király által is megerősítette. I. András-nak volt egy leánya is:

Erzsébet 1290. Ez előkelő férfiúval, Kékkövi Forró Péterrel lépett házasságra, de házassága gyermektelen volt, s ezért férjének atyafiai hozományát és hitbérét, a Hont megyei Olvár, Aba, Hídvég falvakban adott birtokrészekkel kifizetik.

I. Miklósnak két fia közül II. András († 1282) a Hódtavi csatában esett el. (A hód tavi csata, 1282. márc./máj.: IV. (Kun) László (1272-90) seregének és az Oldamur vezette, a Tiszántúlt pusztító föllázadt kunoknak a Csanád vármegyei Hód-tó melletti csatája. - Döntő magyar győzelemmel végződött, melyet segített a csata közben megeredt eső, mely használhatatlanná tette a kunok íjait.

Csete ragadvány nevű I. Lőrincz 1282. 1306. a másik fiú azonban nagyra vitte. 1299 előtt, sőt minden jel szerint az 1294- 96. évek folyamán több-kevesebb ideig erdélyi vajda volt. 1299-ben már csak vajda. 1299-ben a Zemplén megyei Gercsely (régen Gercsen, Kersen) birtokát odaadta a Veszprém megyei Horhi faluért (most puszta). Annak jele ez, hogy Essegvár az ő kezén volt. 1304-ben, mint előkelő I. Károly- párti főúr, az osztrák hercegekkel kötött szövetség levelére ő is ráfüggeszté pecsétjét. Két fia volt:

II. Lőrincz (Lökös) 1299-1302, és II. Miklós 1309- 1345. Többi gyermekei elhaltak. II. Lőrinczet, az atyjától való megkülönböztetés végett, kortársai Lökösnek hívták. Előfordul már 1299-ben Horhinak megszerzése alkalmával. 1302-ben ő is részt vett Buda ostromában, tehát tevékeny I. Károly- párti volt, de már 1308 előtt meghalt. II. Miklósnak a Duna bal partján és a Tisza mentén oly szép jószágokat ajándékozott a király, hogy 1309-ben a dunántúli birtokairól legközelebbi atyafia, Lőrinte nembeli Lőrinte javára lemondott. A Lőrintének ajándékozott jószágok voltak: Essegvár, Bánd, Billege, Tót- Vásony, Kis- Melked (Veszprém megye), Igmánd (Komárom megye) és Zics (Somogy megye).

Élt még II. Miklós 1345-ben is, mivel a veszprémi káptalan Lőrinte unokáit, Essegvári Tamás fiait Billegéért megtámadta, ő, mint Billege egykori ura, védelmezi Billegéhez való jogát.

Ják nemzetség Rába- jobbparti főága: Sitkey Marczell († 1271 előtt) és Vulfet lánya Sitkey Margit 1251. első férje I. Lőrinte.

Csák nemzetség Trencsényi ága:

Csák I. Márknak két fia volt II. István 1280- 1307. Bakonyi ispán, és II. Péter 1280-90, meg egy leány akit Lőrinte Veszprém megyei nemes vett nőül.

Salamon nemzetség Eszterházy ága:

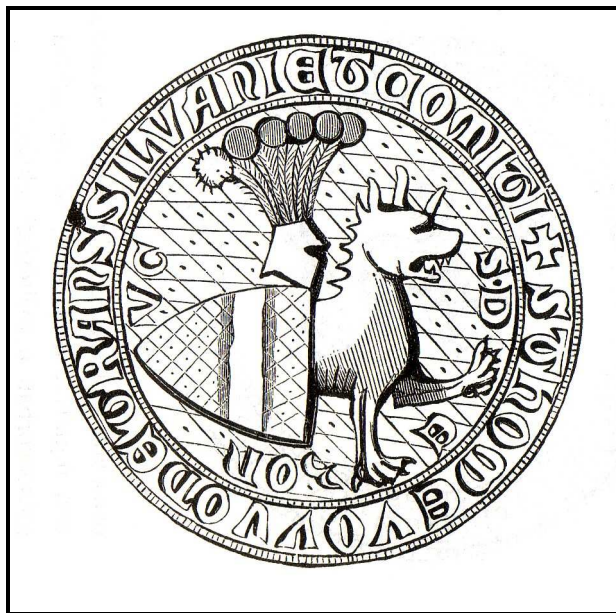
I. László-ról (1274- 1302) tudjuk, hogy 1302-ben sógorának, Lőrintey Istvánnak meghatalmazottja volt egy darab lórintei föld megvételénél.

Pok nemzetség: Deta (1251- 71), 1251-ben nejének, Sitkey Margitnak meghatalmazottja volt az őt első férje (I. Lőrinte) után illető hitbér és hozomány visszaszerzésére.

LŐRINCZ 1282. 1306. PECSÉTJE: (ÉS FELTEHETŐEN NEMZETSÉGI CÍMERE)

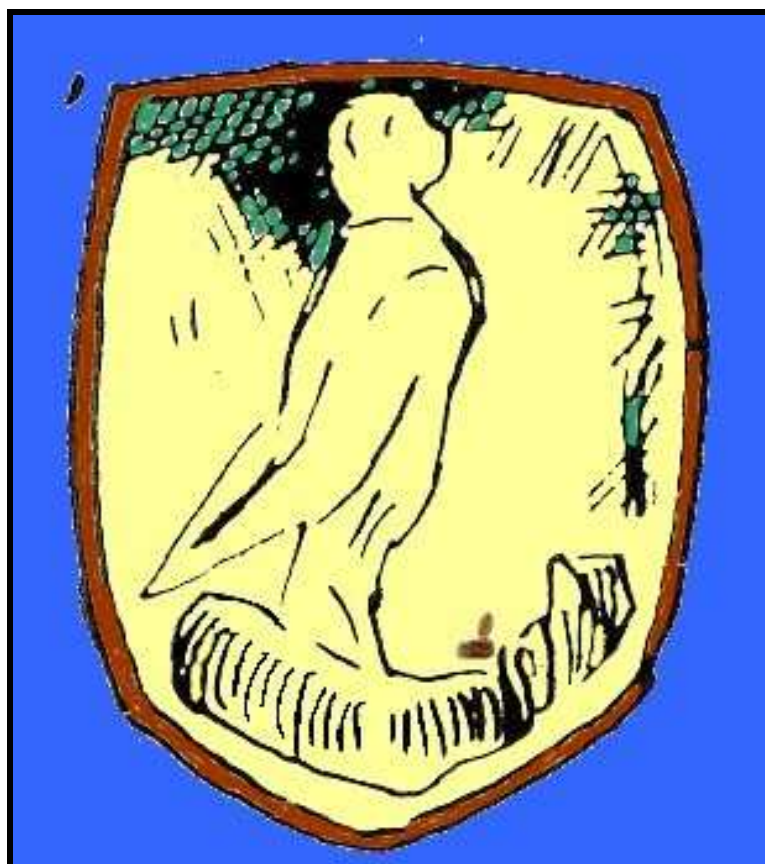
A pecsét körirata: > S. **LAVRENCII**. VAIVADE FILII COMITIS A. DE. VIGMA. <

A pecsét kör alakú mezejét egy teljes címer foglalja el, paizsa ötször osztott, csupor sisakjának díszé három pávatoll. A paizsban az osztások, a sisakon a páva toll forgó, mid kettő az ország címeréből, és a Katisz nemzetség pecsétjéből lett átkölcsönözve.

**Forrás: Dr. Karácsony János: A Magyar Nemzetségek a XIV. század közepéig Bp 1900.
Csoma József: Magyar Nemzetségi Czimerek Bp. 1904.**

A LŐRINTE NEMZETSÉG CÍMERE

ÉS PECSÉTJE

A paizs mezején balra fordult sólyom, mely egy a tárcsapaizs bal keretéből kinyúló kar kézfején áll.

Forrás: Csoma József: Magyar nemzetségi címerek Bp. 1904.

A LŐRINTE NEMZETSÉG CÍMERÉNEK ÉS PECSÉTJÉNEK TÖRTÉNETE, ÉS BOGDÁN 1275. ÉVI KIVÁLTSÁGLEVELE

Lőrente:

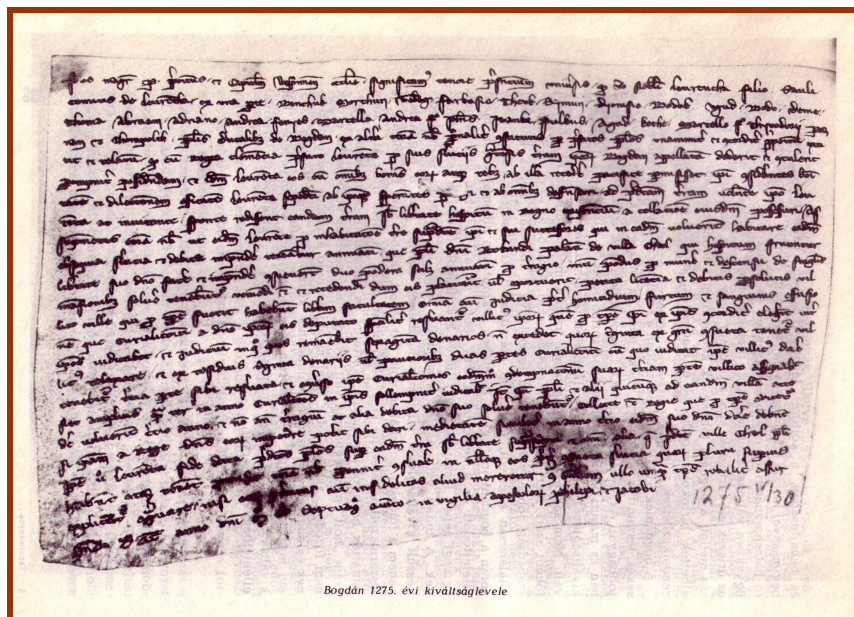

A Lőrente nemzetségből származó Essegváry György 1478-ik évben Zala vármegye alispánja volt. Egy pecsétje maradt fenn ez évből az Országos Levéltárban (Országos Levéltár, Dl. 18.100).

Pajzspecsét: mezején balra fordult sólyom, egy a tárcsapajzs balkkeretéből

kinyúló kar kézfejen áll. A pecsét nincsen kezdőbetűkkel ellátva, sem körirattal, ezért teljes bizonyossággal nem állíthatjuk, hogy Essegváry Györgyöt illeti-e a pecsét, vagy valamelyik szolgabíró? De mivel az a pecsétek sorrendjében az első, méltán feltételezhetjük, hogy az Essegváry György alispáné volt.

Bogdán 1275. évi kiváltságlevele

DL 40124 Kelt: 1275-04-30 Kiadó: Veszprémi Káptalan

Régi jelzet: Q 10/1899 35 Fennmaradási forma: Eredeti Pecsét: Hátlapon

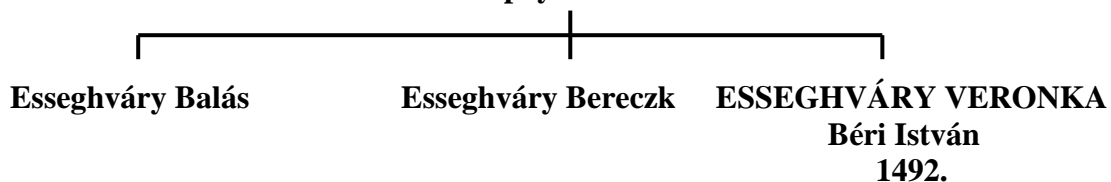
1275. április. 30-án, egy keddi napon Lőrente nembeli Lőrinte és 25 bogdáni személy jelent meg a veszprémi káptalan előtt, melynek élén akkor a bolognai egyetemen tanult Miklós fia Pál prépost, a római jog doktora állt. A bogdániak nevét így örökítették meg: Benchuk, Morthun, Wendeg, Farkasio, Thevk, Symun, Dyonisio, Bodok, Vgud, Bodo, Deme, Thoma, Abraam, Adriano, Andrea, Fenyés, Marcello, Andrea fia Iohannis, Iwanka, Fulkus, Agad, Kethe, Marcello fia Thyvodory, Paznan és Chompolth. A megjelentek a káptalan tagjai előtt bevallást tettek, s erről a szokásos hiteleshelyi gyakorlat szerint pecsétes oklevél készült. A veszprémi káptalan által kiadott oklevél Bogdán lakóinak hospes kiváltságát rögzítette. A hártýára írt eredeti oklevél Véghely Dezső, a szentkirályszabadjai születésű történész, jogász magángyűjteményéből a Nemzeti Múzeum törzssanyagába, majd onnan a Magyar Országos Levéltárba került. Összeállította: Domján János Ajka. (2007)

AZ ESSEGVÁRY CSALÁD LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁJA

1466.

ESSEGHVÁRY MIHÁLY

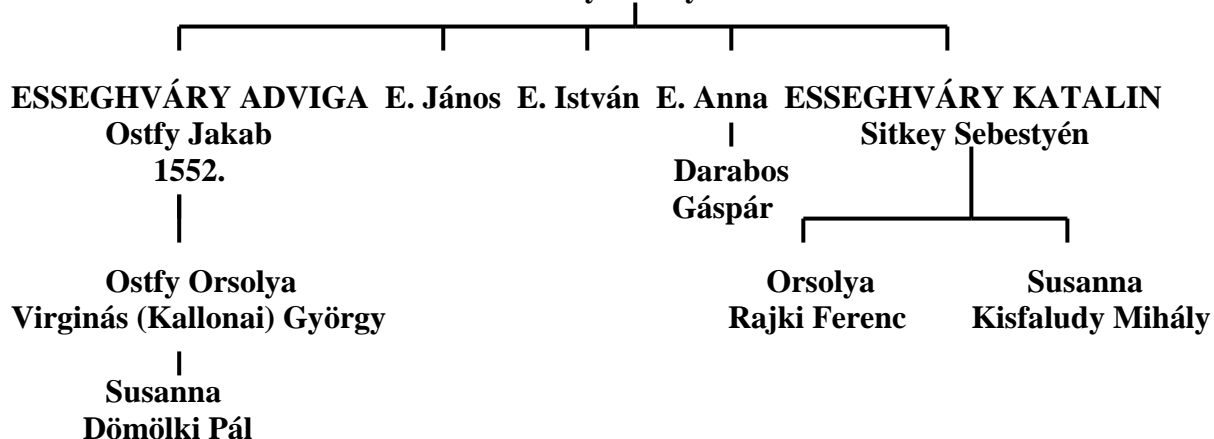
Pápay Ilona

1505.

ESSEGHVÁRY FERENCZ

Himfy Orsolya

Essegvári Dorottya (élt 1373-93)

Férje: Himfi Benedek Döbrente, Bán: Bulgaria (1366-1369), Főispán: Komárom, Pilis, Szatmár, Máramaros, Ugocsa, Pozsony, Krassó, Keve, Temes, Vas, Sopron, Csanád, Bakony, Győr és Fejér vármegyében +1380.

Essegvári Fruzsina

Férje: Gyulaffy Zsigmond, Rátóti, (élt 1400-18)

Ládonyi Sára (első női költőnk): férje csehkúti Essegváry Imre

A nemesládonyi köznemes Ládonyi családból származott. Valószínűleg rokona volt a költő Wathay Ferenc feleségének, Ládonyi Annának. Első férje csehkúti Essegváry Imre, második férje kuzmicsi Bocskay Ferenc. Kétszeres özvegyiségében írt könyörgését a Bornemisza-énekeskönyv (Énekek három rendbe, Detrekő, 1582.) és az ennek nyomán kiadott Bártfai énekeskönyv (Az keresztyény gyülekezetben való isteni dicséreték, [Bártfa], 1593.) őrizte meg.

Esseghváry várak romjai: Döbrente, Bánd.

Felhasznált irodalom: Nagy Iván- Magyarország családai czimerekkel, és korabeli feljegyzések.